

...Như Một Đóa Hồng Nhung

Một thoáng suy tư: (Revised 3/23/22)

Ý Nguyên

Xin được mở đầu bài viết bằng một ca từ của nhạc Trịnh:

*“Xin hãy cho mưa qua miền đất rộng,
Ngày sau sỏi đá cũng cần có nhau...”*

Vâng, tôi vốn được sinh ra từ một miền đất mà ngày xưa được gọi là Trảng An – Kinh Bắc. Nhưng rồi một ngày, khói lửa lan tràn đến quê tôi, tôi không còn được sống an vui như những ngày còn được ôm bầu sữa mẹ: cuộc đời từ đó đổi thay theo vận nước nổi trôi cùng với bao nhiêu người từ những con “tàu há mồm” đến một vùng đất hứa:

*“Quang cảnh lạ thánng năm dài,
Đêm đêm nghĩ tới ngày mai giết mình...”* (Thơ TTKH).

Nhưng... không hẳn là như thế! Sau hai mươi năm hội nhập vào cuộc sống mới, nếp văn hóa Nam Bộ như đã thấm sâu vào tâm hồn tôi từ lúc nào không biết...

Tôi bắt đầu thấy mến mộ người miền Nam, thích ăn các món ăn miền Nam, thích nghe mấy cô gái miền Nam hát hò và nhất là bộ môn Cải Lương tôi mê lắm. Phải nói, giọng nói khác lạ của người miền Nam nghe thật hay, rất lạ tai. Tôi muốn học cách phát âm như họ nhưng tập hoài học mãi, nói ra vẫn cứng ngớ cứng ngắc chẳng giống ai. Mấy cô gái giúp việc nhà cho tôi đều gốc người miền Nam. Các cô đều mê nghe hát cải lương vọng cổ, nên hễ lúc nào rảnh rỗi hay những lúc ngồi giặt giũ quần áo, nấu ăn là vặn radio lên để nghe... Lần sinh cháu út, tôi nghe hát cải lương nhiều nhất. Mỗi sáng đi chợ về, bé Ba đặt rổ đồ ăn xuống bàn là vặn radio lên nghe. Dù muốn dù không tôi cũng phải chấp nhận, vả lại mình cũng thích nghe nên cứ lờ đi. Tuy nhiên càng nghe tôi càng thấy thích thú như có một sức lôi cuốn vô hình nào đó. Vì vậy tôi nhớ khá nhiều tên của các nghệ sĩ cải lương nổi tiếng như Út Trà Ôn, Hữu Phước, Thành Được, Minh Cảnh... Về phía nữ, gọi là đào cải lương tôi nhớ có: Út Bạch Lan, Thanh Nga, Ngọc Giàu, Lệ Thủy, Phượng Liên... Tôi bị lôi cuốn không chỉ vì giọng ca trầm bổng, luyến láy điệu luyến của các đào kép mà còn vì tình tiết của vở tuồng. Các soạn giả tuồng cải lương biên soạn những vở tuồng rất có ý

nghĩa, câu ca giản dị, bình dân, dễ hiểu hợp với giới bình dân, nội dung câu chuyện rất thâm thúy mang tính cách triết lý xã hội hiện đại, lịch sử thời chiến quốc bên Trung Hoa hay lịch sử nước Việt Nam qua bao thời đại. Nói đến hát cải lương thì chỉ có người miền Nam mới có thể diễn đạt được đặc tính của môn nghệ thuật độc đáo này.

Sở dĩ tôi kể cà kê dê ngỗng như trên là vì tôi muốn ghi lại đôi dòng cảm tưởng và cảm xúc của riêng mình sau cái chết tức tưởi và oan nghiệt của người con gái tài sắc, đức hạnh là ca sĩ Phi Nhung mà tôi đã từng ngưỡng mộ giọng hát của cô từ ngày cô bắt đầu trở thành ca sĩ cho đến ngày cô ra đi, 28 tháng 9 năm 2021.

Lần đầu tiên chúng tôi gặp ca sĩ Phi Nhung khoảng năm 1990 khi Phi Nhung sang trình diễn tại thành phố Albuquerque, NM. Giọng hát trong trẻo vút cao của Phi Nhung trong những bài dân ca đã thu hút được nhiều cảm tình của khán giả. Chúng tôi đã chứng kiến cảnh cô ngồi chồm hồm bên rìa sân khấu để giao lưu với khán giả, sau khi màn nhung khép lại, như biểu lộ vẻ tự nhiên chân chất, bình dân của cô. Hình ảnh này làm chúng tôi nhớ mãi.

Phi Nhung sang Mỹ định cư theo diện con lai khi vừa 17 tuổi. Sau ba năm bôn ba trên xứ lạ, cô đã trở thành ca sĩ một cách tình cờ. Trong 20 năm làm nghệ thuật trên sân khấu hải ngoại cũng như ở trong nước, Phi Nhung đã thực hiện rất nhiều màn trình diễn nhạc Dân Ca, Tân Cổ Giao Duyên, Vọng Cổ, Cải Lương, Hài kịch, Bi kịch, diễn viên điện ảnh. Tất cả những vai trò cô đảm trách đều đã được thực hiện hoàn hảo và thành công rực rỡ. Cô là một cô gái có giọng nói hiền hậu của người miền Nam mặc dầu cô sinh trưởng tại Pleiku, giọng hát của cô do đó đã lột hết được cá biệt của môn cải lương qua sáu câu vọng cổ thiết mùi. Khán thính giả bắt đầu để ý đến cô ca sĩ có khuôn mặt hai dòng máu, xinh xắn, làn da trắng mịn, đôi mắt to tròn, chiếc mũi dọc dừa và miệng luôn nở nụ cười hài hoà dễ mến. Họ thương mến cô không những chỉ qua giọng ca tiếng hát của một người ca sĩ đơn thuần, nhưng vì lòng từ tâm bác ái cô chia sẻ cùng những người thiếu may mắn.

Cô là một người đàn bà gan dạ với tấm lòng hỉ xả bao dung đã đứng ra nhận làm mẹ nuôi cho 23 đứa trẻ mồ côi hoặc không có điều kiện tài chánh để tiếp tục việc học hành. Một việc làm quá phi thường đối với một người đàn bà đơn độc như cô. Phải nói cô phải có một tấm lòng bác ái vô biên mới dám dấn thân đảm nhận một sứ mệnh cao cả và thiêng liêng đến

chừng đó. Có nhiều fan ái mộ đã tôn vinh cô như một vị Bồ Tát tại thế nhưng cô đã phủ nhận điều này. Cô rất khiêm nhường vì nghĩ rằng danh xưng đó phải dành cho những bậc thánh nhân, riêng cô cảm nhận thấy mình chưa xứng đáng với cái tên đặt ấy, cô mong khán giả hãy thông cảm đừng gọi cô như thế e sẽ ảnh hưởng không tốt đến tên tuổi của cô. Vốn lớn lên từ một ngôi chùa Phật Giáo, theo lời răn dạy của hiền mẫu, và sau này tham gia vào công tác từ thiện tại nhiều ngôi chùa ở trong nước cũng như tại hải ngoại cho nên cô nói năng theo chánh niệm, hành xử theo chánh Pháp, hạnh phúc trong cái hạnh phúc của tha nhân. Được hỏi làm thế nào để cô có thể duy trì tình giao hảo thân thiện giữa người chủ là cô và nhân viên phục vụ trong nhà hàng Buddha Chay? Cô chia sẻ: “Trước tiên, tôi hoàn toàn tin tưởng vào nhân viên làm việc trong nhà hàng. Tôi muốn mọi người đều được đối xử đồng đều như nhau, do đó tôi xem họ như người nhà, xem như anh em của tôi để giữa chúng tôi không có sự phân biệt chủ và người làm. Tôi mong họ sau này sẽ trở thành ông chủ bà chủ như tôi khi họ học hỏi được kinh nghiệm kinh doanh để có một cuộc sống tự lập, một cuộc sống thanh thoi hơn là đi làm công.” Đó là tất cả chân tình mà Phi Nhung đã chia sẻ với quý thầy cùng hàng nghìn sinh viên đến tham dự Khóa Tu Tuổi Trẻ Hướng Phật tại chùa Giác Ngộ, Sài Gòn, ngày 4 tháng 3 năm 2018.

Thực tình mà nói, trước kia tôi thích tiếng hát của ca sĩ Phi Nhung cũng như bao nhiêu ca sĩ tân cổ nhạc khác, nghe để mà nghe, nghe để giải trí. Nhưng từ ngày cô nằm xuống tôi mới tìm nghe lại những Album ca nhạc của cô nên cảm nhận được một chân tài đáng trân quý từ giọng hát thiên phú sâu lắng của cô qua những loại nhạc vàng trữ tình và giai điệu Bolero. Phi Nhung quá tuyệt vời trong những loại nhạc dân ca Nam Bộ cũng như vọng cổ, hay cải lương. Khi nghe cô hát với tất cả sự chú tâm của mình, tôi càng mến mộ cô nhiều hơn, nghe mà thấy lòng nhức nhối, xót thương, tiếc cho một ngôi sao chói sáng trên vòm trời âm nhạc bỗng nhiên vụt biến mất. Như Một Đóa Hồng Nhung sớm rụi tàn. Cô có nhiều cuốn Album đặc sắc, nhiều lắm không kể xiết, nhưng tôi ưa cuốn “Phi Nhung, Tiếng Ca Để Đời”, trong đó hầu hết là thể loại dân ca, bài nào cô cũng diễn đạt tuyệt đỉnh với lối luyến láy tự nhiên, càng nghe càng thấy thích thú: “Trái Mồng Tơi”, “Yêu Dấu Hà Tiên”, “Năm Mười Bảy Tuổi”, “Bông Bưởi Hoa Cau”, v.v. Hình như những bài hát cô chọn lựa đều như có liên hệ đến tình cảnh của cô, cho nên cô đã dồn hết tâm hồn vào bài hát khiến người nghe cảm nhận như có chính mình ở trong đó.

Nói đến Phi Nhung thì không thể không nhắc đến ca sĩ Mạnh Quỳnh vì giữa hai ca sĩ này có một sự trùng hợp hết sức kỳ thú. Thứ nhất cả Phi Nhung lẫn Mạnh Quỳnh đều là những người con mang hai dòng máu, bố là người Mỹ, mẹ là người Việt, mồ côi từ thuở nhỏ, và lớn lên trong cảnh nghèo khó như nhau. Họ diễn xuất rất tâm đắc với nhau qua lời ca và cách trình diễn thắm thiết trong những bản Tân Cổ Giao Duyên đến nỗi có nhiều khán thính giả nghĩ họ là đôi tình nhân ở ngoài đời. Nhiều lần Phi Nhung đã phân bua rằng cô và Mạnh Quỳnh chỉ là cặp tình nhân trên sân khấu. Vì khi diễn xuất, cô muốn khán thính giả sẽ có cảm nghĩ màn diễn như là thật. Ý cô là phải nhập vào vai diễn của mình cũng như đem hết khả năng của một người nghệ sĩ để cống hiến khán giả một cách trọn vẹn. Phi Nhung thường gọi Mạnh Quỳnh là người chồng không bao giờ cưới trong những buổi phỏng vấn livestream của hai người. Nhưng khi bước ra khỏi sân khấu họ đều coi nhau như bạn. Để chứng minh cho sự ngay thẳng của cả hai, Phi Nhung thường nói chính cô là bà mối đã giới thiệu bạn gái của cô cho Mạnh Quỳnh. Hiện nay Mạnh Quỳnh đang có cuộc sống hạnh phúc trong một mái ấm gia đình bên người vợ hiền lành, đảm đang và hai quý tử Nhân, Tâm tại Washington State. Màn Tân Cổ Giao Duyên ăn khách nhất của hai người là “Căn Nhà Màu Tím” và họ được nổi danh cũng chính do bài hát này. Hai người như đôi chim Sơn Ca thánh thót trên bầu trời âm nhạc bay bổng từ hải ngoại về đến quê nhà. Những vở tuồng cải lương mà PN và MQ diễn xuất chung với nhau hay nhất phải nói đến “Lương Sơn Bá, Chúc Anh Đài”, “Truyện Tình Lan Và Diệp”, “Về Quê Em”, “Hải Âu Phi Xứ”, và “Bến Đợi”, v.v. Khi đề cập đến các pha diễn của hai danh ca này, người viết không đủ thời gian và giấy mực để ghi chép lại được hết như mong muốn vì chính họ đã được khán giả hâm mộ và thần tượng như Ông Hoàng, Bà Hoàng Tân, Cổ.

Câu chuyện Phi Nhung qua đời vì COVID-19 biến thể quả là một hiện tượng đau buồn đối với giới hâm mộ tiếng hát cũng như sự hy sinh và lòng can đảm của một ca sĩ danh tiếng như cô, đã không quản gian nan nguy hiểm, đem cả mạng sống của chính mình để đánh đổi cho công việc từ thiện cao quý. Sở dĩ tôi gọi là một hiện tượng vì Phi Nhung hiện đang là một thần tượng của khán giả qua tinh thần tương trợ cao cả bất vụ lợi của cô trong lúc bệnh dịch đang lây lan quá mức tại Việt Nam. Cơn dịch tàn khốc này đã cướp đi không biết bao nhiêu mạng sống trên toàn cầu. Một số ca sĩ Việt Nam tên tuổi ở hải ngoại cũng như ở trong nước đã chịu chung số phận như Phi Nhung, nhưng chưa có một người nào được nhắc nhở và được thương tiếc nhiều như cô.

Ngay khi Phi Nhung nằm xuống, một số ngôi chùa Phật Giáo tại Việt Nam đã cử hành những buổi lễ cầu siêu thật long trọng cho cô. Tên cô đã được nhắc nhở và ca tụng trước đồng bào Phật Tử và những người ái mộ. Để thấu hiểu thêm về con người thật của Phi Nhung đã chinh phục hàng triệu con tim không phải là chuyện không tưởng mà nó đã trở thành một sự thực hiển nhiên không thể phủ nhận. Cũng như thế, một vài nhà Thờ Thiên Chúa Giáo đã cho đăng trên Youtube những lời ca ngợi về đức hạnh cao cả của cô. Trong một bài giảng tại Thánh Đường, LM Vinh Sơn Đỗ Minh Thăng đã nói về sự sống đẹp và chết đẹp, sống tốt và chết tốt của Ca sĩ Phi Nhung. Đúng là những lời khen dễ thương cho những người dễ thương...

Thực sự là thế, từ ngày nữ ca sĩ Phi Nhung từ bỏ khán giả và cuộc sống buồn nhiều hơn vui của cô để đi về cõi Vĩnh Hằng, trên trang mạng đã có không biết bao nhiêu thông tin về cô, đã có không biết bao nhiêu clips đăng tải những hình ảnh và lời ca của cô với những lời thương yêu nồng nàn thống thiết cũng như đã có không biết bao nhiêu giọt lệ tràn dâng khóc mắt tiếc thương một con người với đúng cái nghĩa của nó. Một cụ bà ước chừng tuổi ngoài 70, sụt mướt khóc thương Phi Nhung:

“Thương con nhỏ quá, nó đẹp, nó hát hay, nó giàu lòng bác ái, giúp đỡ bao nhiêu người khốn khó, nuôi con người ta làm con mình, công đức của nó nhiều như thế mà tại sao ông Trời lại cay nghiệt bắt tội nó chết oan uổng như thế. Trời ơi, nếu đổi được tuổi thọ của tôi để nó sống lại, tôi sẵn sàng đổi liền.”

Câu nói của bà lão đã làm xôn xao trên mạng và hình ảnh của Phi Nhung dường như đã tràn ngập trên Youtube khắp bốn bề năm châu nơi nào có người Việt nơi đó có người ca tụng đến tài đức của cô.

Lòng nhân ái của ca sĩ Phi Nhung đã tỏa sáng trên bầu trời âm nhạc ở hải ngoại cũng như ở Việt Nam từ lúc cô còn sống cũng như lúc cô qua đời. Những ai đã từng theo dõi sự việc này đều nhận thấy rằng Phi Nhung đã thực xứng đáng được mọi người ngưỡng mộ và thương mến. Do đó, tang lễ của Phi Nhung đã được cô Tô Ngọc Thủy, GD trung tâm TN đứng ra tổ chức thực chu đáo, và trang nghiêm không khác gì như một buổi đại nhạc hội tại khuôn viên chùa Huệ Quang, California. Những vòng hoa phúng điếu, đủ hình đủ sắc, cùng 30 tấm hình bán thân thật đẹp của PN đã được phóng đại và trang hoàng trong căn lều dựng bên hông chùa. Hũ tro cốt có in hình PN mà vợ chồng nghệ sĩ Hương Việt/Hoài Phương đem từ Việt

Nam về Mỹ ba ngày trước đây được cô con gái Wendy của Phi Nhung trình trọng đặt trên bàn thờ trước ảnh Phật Di Đà, khói nhang nghi ngút. Người đến thăm viếng phân ưu đứng xếp hàng nối đuôi nhau đợi đến lượt mình, để được thắp cho cô một nén nhang mền mộ chân tình, được thì thăm to nhỏ với cô cũng như được san sẻ nỗi niềm cùng Wendy, người con gái duy nhất của PN. Buổi tang lễ đã được tổ chức rất qui mô và tôn nghiêm theo truyền thống Phật Giáo Trung Bộ, dưới sự chứng minh của các Đại Lão Hòa Thượng, Thượng Tọa, Đại Đức Tăng Ni tại chùa Huệ Quang trên đường Westminster, Santa Ana, California vào ngày thứ Ba, 12 tháng 10 năm 2021. Người tham dự rất là đông, ngồi chật kín trong chánh điện ra tới ngoài cổng chùa. Chúng tôi có cảm tưởng tang lễ của ca sĩ Phi Nhung còn lớn hơn cả đám tang của nhiều thân hào nhân sĩ trong cộng đồng người Việt ở hải ngoại. Ngay dù đám tang của các vị trưởng lão Hòa Thượng như thầy Quảng Thanh trụ trì chùa Bảo Quang cũng không thể so sánh bằng. Đúng là “Cọc chết để da, người chết để tiếng”. Trong phần văn nghệ “Đưa Tiễn Phi Nhung” đã có khá nhiều ca sĩ đến phân ưu và hát tặng Phi Nhung lần cuối. Nhưng cảm động nhất là giây phút Nguyễn Hồng Nhung, Mạnh Quỳnh, và Minh Tuyết nói lời chia tay với đồng nghiệp của họ. Từ những hàng ghế phía dưới người ta thấy nhiều bà nhiều cô đưa khăn giấy lên chặm nước mắt. Tôi đã dành khá nhiều thì giờ để theo dõi toàn bộ Video clip thu hình của buổi tang lễ. Lâu lắm rồi tôi cứ ngỡ ở vào cỡ tuổi thọ như tôi thì làm gì còn nước mắt, nhưng khi xem đến đoạn – NHN, MQ, MT và vợ chồng Hương Việt–Hoài Phương khóc sướt mướt khi nói lời chia tay với PN làm tôi không sao cầm lòng, vậy là nước mắt cứ thế rơi rơi trên bàn computer. Tôi đã khóc, khóc thực sự.

Mặc dầu chương trình tang lễ kéo dài suốt một ngày, nhưng vào lúc 8 giờ tối, người tham dự vẫn còn ở lại rất đông để thắp nén cầu nguyện cho hương linh của ca sĩ Phi Nhung sớm cao thăng Phật Quốc. Cuối cùng mọi người đặt một nụ hồng thương tiếc lên trên chiếc xe Limousine màu đen sẫm thăm chờ tro cốt của Phi Nhung đưa về Tịnh Thất Giác An trên đường Garden Grove, Santa Ana, CA. Lúc sinh thời Phi Nhung thường nói cô bị thất học nên cô ước muốn có cơ hội giúp các trẻ em nghèo khó được ăn học đến nơi đến chốn, vậy nên Wendy đã thay mặt mẹ để tiếp giữ lời hứa này là sẽ nhờ Tịnh Thất Giác An tạo dựng một lớp học Việt Ngữ mang tên “PHI NHUNG” trên khuôn viên Tịnh Thất. Cũng như thế, theo lời trăng trối của PN, tất cả tiền phúng điếu và tiền bán 30 tấm hình của PN sẽ được Wendy dùng vào việc thành lập một lớp học Việt Ngữ tại Hoa Kỳ và giúp những người dân gặp hoạn nạn vì Covid ở VN.

Đã hơn một tháng qua đi kể từ khi Phi Nhung ra đi, tôi chưa thể quên được hình ảnh người con gái có vóc dáng mảnh mai, nụ cười hiền hòa cõi mở, giọng ca truyền cảm từng chinh phục hàng triệu triệu trái tim như vẫn còn quanh quẩn ẩn hiện trên màn computer của tôi mỗi buổi sáng khi tôi mở Youtube lên. Rồi nỗi buồn từ đâu lại đến. Tôi cảm thấy thực buồn như chưa từng buồn. Điều gì đã thuyết phục và lay động tôi đến thế? Vâng, chính lòng bác ái và vị tha của Cô đã để lại trong tôi một hình ảnh thật đẹp!

Phi Nhung ơi! Tịnh Bình ơi!

*“Bao nhiêu năm rồi, còn mãi ra đi
Đi đâu loanh quanh cho đời mỗi mệt!” (TCS)*

Cô hãy bình an trong cõi Tịnh nhé! Cuộc đời dâu bể này không còn là chỗ để Cô dấn thân. **Cô là một nghệ sĩ với tấm lòng Bò Tát.** Cô xứng đáng được vinh danh như vậy.

NAM MÔ TIẾP DẪN ĐẠO SƯ A DI ĐÀ PHẬT – Tác đại chứng minh.

Ỡ Nguyễn

Maryland–October 2021